

Nr 235.

Godkänd av första kammaren den 19 maj 1926.

Godkänd av andra kammaren den 19 maj 1926.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till skydds-uppfostran m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 121.)

Till Konungen.

Uti den till riksdagen den 7 januari 1926 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov (nr 1) har Eders Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkt 40) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlåtas i ämnet, i riksstaten beräkna det ordinarie förslagsanslaget till skyddsuppfostran till 466,000 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t under rubriken »utgifter för kapitalökning», bil. 5. punkterna 2 och 3, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, bland utgifter för kapitalökning, att utgå av tillfälliga lånemedel, under rubriken låneunderstöd dels såsom reservationsanslag beräkna till lån till samariterhemmet i Uppsala 100,000 kronor och till lån till Stockholms stadsmision 145,000 kronor, dels ock till lån till föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina beräkna ett belopp av 350,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 12 februari 1926 dagtecknad proposition (nr 124), under återopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för sagda dag, föreslagit riksdagen att

dels höja det ordinarie förslagsanslaget till skyddsuppfostran, nu 180,000 kronor, med 286,000 kronor till 466,000 kronor;

dels medgiva, att från nämnda anslag må utgå hyra för två skyddshem, anordnade det ena av samariterhemmet i Uppsala och det andra av Stockholms stadsmision, ävensom ersättning för icke belagda platser i dessa skyddshem m. m., i enlighet med av departementschefen angivna grunder;

dels medgiva, att från samma anslag må från och med den 1 juli 1926 utgå ej mindre hyra för de lokaler inom de nuvarande anstaltsbyggnaderna vid skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall, som avses för de i mom. 1 a)

av överenskommelse den 12 juni 1925 mellan Kungl. Maj:t och kronan å ena samt föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina å andra sidan omförmälda vanartade än även bidrag till avlöningar åt vissa befattningshavare vid nämnda skyddshem, allt i enlighet med av departementschefen förordade grunder;

dels ock bland utgifter för kapitalökning, att utgå av tillfälliga lånemedel, under rubriken låneunderstöd anvisa

ej mindre såsom reservationsanslag följande belopp nämligen:

till lån till samariterhemmet i Uppsala 100,000 kronor;

till lån till Stockholms stadsmission 145,000 kronor;

än även till lån till föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina ett belopp av 350,000 kronor.

Då riksdagen förehaft Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition till prövning, har riksdagen till övervägande upptagit de frågor, propositionen innebär, i den ordning, departementschefen härvid följt. Riksdagen har sålunda först fattat ståndpunkt till det av styrelsen för samariterhemmet i Uppsala gjorda erbjudandet om upprättande av ett skyddshem för sådana vanartade flickor, som avses i 43 § 2 mom. i lagen om samhällets barnavård, och har riksdagen därefter till behandling förehaft förslaget till avtal mellan staten och Stockholms stadsmission samt frågan om statligt understöd till Oscar-Josephina-föreningens verksamhet vid Hall.

Såsom i propositionen erinras, framlade Eders Kungl. Maj:t i det syfte, varom här är fråga, vid sistlidet års riksdag förslag till avtal mellan staten och styrelsen för *samariterhemmet i Uppsala*. Då emellertid de kostnader, statsverket vid ett antagande av detta förslag skulle påtaga sig, syntes riksdagen alltför höga, ansåg riksdagen, att avtalet ifråga icke borde komma till stånd. Enligt riksdagens mening borde ytterligare undersökning verkställas, huruvida icke behovet av anstaltsplatser kunde fyllas på för statsverket förmånligare villkor.

På grund av denna riksdagens ståndpunkt till berörda förslag kom emellertid av de då under medverkan av enskilda organisationer till anordnande avsedda anstaltsplatserna för sådana vanartade flickor, som på grund av sin ålder eller vanartens beskaffenhet icke kunna lämpligen uppfostas tillsammans med andra vanartade, att reduceras från 46 till 28, vilket antal enligt gjorda beräkningar visat sig otillräckligt. För att den nya lagstiftningen om samhällets barnavård må kunna rationellt tillämpas kräves alltså, att åtgärder vidtagas, för att ett ökat platsantal utan tidsutdräkt kommer till stånd. Anordnandet av ett nytt skyddshem för de flickor, varom fråga är, synes riksdagen för den skull av behovet påkallat.

Det förslag till avtal med samariterhemmet i Uppsala, som nu föreligger till prövning, överensstämmer med det för 1925 års riksdag framlagda utom därutinnan, att det föreslagna statslånet, som i 1925 års proposition upptogs till 175,000 kronor, reducerats till 100,000 kronor. Vid ett platsantal av 18 och med avseende å de särskilda anordningar,

som erfordras vid en anstalt av förevarande slag, har detta belopp synts departementschefen icke oskäligt.

Riksdagen delar departementschefens uppfattning härutinnan. Då riksdagen ej heller haft något att erinra mot de i avtalet föreslagna villkoren, har riksdagen alltså medgivit, att det ifrågasatta lånet tilldelas samariterhemmet.

Vad härefter beträffar förslaget till avtal mellan staten och *Stockholms stadsmission*, vilket innebär åtagande för stadsmissionen att på vissa angivna villkor anordna ett skyddshem för högst 25 sådana vanartade flickor, som avses i 43 § 3 mom. i lagen om samhällets barnavård, har riksdagen i likhet med departementschefen ansett, att frågan om anordnande av anstaltsplatser för dessa flickor bäst löses genom enskild förenings åtagande av denna angelägenhet. Det av stadsmissionen nu gjorda erbjudandet härutinnan synes ock riksdagen innebära en fullt nöjaktig lösning av spörsmålet ifråga. De i avtalet ingående bestämmelserna hava ej heller givit riksdagen anledning till erinran. Visserligen har riksdagen icke kunnat undgå att hysa någon tveksamhet i fråga om den i punkt 6 i avtalet föreslagna bestämmelsen, att ersättning för icke belagda platser skall utgå med 1 krona 80 öre för varje dag, varmed det verkliga antalet underhållsdagar understiger 9,125 (d. v. s. platsantalet multiplicerat med 365) och sålunda fixeras till högre belopp än vad som bestämts i avtalen med Svenska diakoniss-sällskapet och Drottning Sophias skyddshem (1 krona 65 öre per dag), men riksdagen har dock efter övervägande ansett sig icke böra motsätta sig förslaget härutinnan. Riksdagen har alltså medgivit, att stadsmissionen för anordnande av hemmet ifråga erhåller det föreslagna lånebeloppet, 145,000 kronor.

Vidkommande slutligen frågan om statligt understöd till *Oscar-Josephina-föreningens verksamhet vid Hall* får riksdagen erinra om att, då vid sistlidet års riksdag förslag till avtal mellan Eders Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt sagda förening, å andra sidan, i fråga om åtagande för föreningen att till skyddsuppfostran mottaga manliga vanartade förelades riksdagen, riksdagen uttalade, att i avtalet med styrelsen för föreningen tydlig föreskrift borde införas, att, därest avtalet upphörde till följd av uppsägning från statens sida utan att nytt avtal rörande användningen av de då till uppförande föreslagna byggnaderna träffades mellan staten och föreningen, byggnaderna med tillhörande byggnadstomter skulle överlämnas gravationsfria till staten, och borde sålunda före avtalets ingående tomternas storlek och läge tillfullo klarläggas. I det avtal, som numera slutits med föreningen och varigenom i enlighet med riksdagens beslut föreningen för uppförande av vissa nödiga byggnader beviljats ett lån av statsmedel å 200,000 kronor, varav 125,000 kronor redan utbetalats, har ock en föreskrift av sagda innebörd intagits.

Vad det nu för föreningens fortsatta verksamhet ifrågasatta understödet beträffar, har riksdagen vid prövning av denna fråga, i likhet med departe-

mentschefen, de i ärendet tillkallade sakkunniga och de hörda myndigheterna, kommit till den uppfattningen, att med hänsyn till föreningens ekonomiska ställning ett bispringande från statens sida synes ofrånkomligt, då i annat fall följderna torde bliva, att föreningen ser sig nödsakad att i större eller mindre omfattning nedlägga den av föreningen bedrivna skydds-
uppfostringsverksamheten. På grund av det obestriddiga värde, som åkerbrukskolonien Hall måste anses äga för denna verksamhet, skulle ett nedläggande, helt eller delvis, av densamma givetvis innebära ett svårt avbräck för barnavårdssaken i riket. Likaledes förtjänar framhållas det erkännansvärda uti föreningens strävan att utbygga och modernisera ifrågasatt anstalt efter tidens krav, oaktat föreningen härvid måst tillsätta de under årens lopp erhållna kapitaltillgångarna. Riksdagen anser alltså, att staten nu bör träda hjälpande emellan för uppehållande av verksamheten vid anstalten i fråga.

Vid ett ingripande från statens sida hava endera av följande två huvudlinjer synts departementschefen närmast kunna följas, nämligen inköp av egendomen Hall med den där befintliga anstalten eller ytterligare understöd åt Oscar-Josephina-föreningen för anstaltens fortsatta bedrivande. Departementschefen, som på anförda skäl (sid. 42 i statsrådsprotokollet) funnit sig icke kunna förorda ett statsinköp och sålunda stannat för det sistnämnda alternativet, har föreslagit, att bispringandet från statens sida skulle ske i form av dels lån och dels årligt statsbidrag.

Ehuru riksdagen för närvarande ansett sig böra godkänna den av departementschefen föreslagna formen för det statliga ingripandet, har riksdagen, som ävenledes funnit någon begränsning av det ifrågasatta lånebeloppet icke böra ske, därest en effektiv hjälp nu skall lämnas föreningen, likväl icke kunnat undgå att finna starka skäl tala för, att staten inköper egendomen och helt övertager verksamheten vid densamma. Riksdagen vill erinra, att föreningen så sent som den 31 augusti 1925 i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t hemställt, att staten måtte inköpa Hall med där anlagda åkerbrukskoloni jämte döda och levande inventarier för en kontant köpesumma av 500,000 kronor och på de villkor i övrigt, som kunde komma att träffas. Till de villkor, departementschefen föreslagit för lånets erhållande och mot vilka riksdagen icke haft något att erinra, synes därför enligt riksdagens mening böra läggas det förbehåll, att staten må äga rätt inköpa egendomen för den köpesumma, som i berörda skrivelse stipulerats. Givetvis bör härvid det nu ifrågasatta lånet av statsmedel gå i avräkning å köpeskillingen. Villkoren för det årliga statsbidragets åtnjutande hava icke givit riksdagen anledning till erinran.

Vad slutligen angår storleken av det av Eders Kungl. Maj:t äskade ordinarie förslagsanslaget för skyddsuppfostran, har riksdagen icke funnit skäl till anmärkning mot de till grund för detsamma uppgjorda beräkningarna, och har riksdagen alltså funnit sig böra bevilja anslaget ifråga.

Riksdagen får sålunda anmäla, att riksdagen

dels höjt det ordinarie förslagsanslaget till skyddsuppfostran, nu 180,000 kronor, med 286,000 kronor till 466,000 kronor;

dels medgivit, att från nämnda anslag må utgå hyra för två skyddshem; anordnade det ena av samariterhemmet i Uppsala och det andra av Stockholms stadsmission, ävensom ersättning för icke belagda platser i dessa skyddshem m. m., i enlighet med i statsrådsprotokollet över socialärenden den 12 februari 1926 angivna grunder;

dels medgivit, att från samma anslag må från och med den 1 juli 1926 utgå ej mindre hyra för de lokaler inom de nuvarande anstaltsbyggnaderna vid skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall, som avses för de i mom. 1 a) av överenskommelse den 12 juni 1925 mellan Kungl. Maj:t och kronan å ena samt föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina å andra sidan omförmälda vanartade än även bidrag till avlöningar åt vissa befattningshavare vid nämnda skyddshem, allt i enlighet med i sagda statsrådsprotokoll och de av riksdagen angivna grunderna;

dels ock bland utgifter för kapitalökning under rubriken låneunderstöd anvisat

ej mindre såsom reservationsanslag följande belopp nämligen:

till lån till samariterhemmet i Uppsala 100,000 kronor;

till lån till Stockholms stadsmission 145,000 kronor;

än även till lån till föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina ett belopp av 350,000 kronor.

Beträffande sättet för täckande av sistnämnda tre anslag, som av Eders Kungl. Maj:t föreslagits skola utgå av tillfälliga lånemedel, kommer riksdagen att i särskild skrivelse anmäla sitt beslut.

Stockholm den 19 maj 1926.

Med undersätlig vördnad.